

Politieke fragmentatie beïnvloedt beslissingen van kiezer en overheid

De Belgische politiek wordt gekenmerkt door een versnipperd partijlandschap: de kiezer wordt geconfronteerd met een groot aantal partijen en na de verkiezingen komen vaak coalitieregeringen tot stand. Dr. Benny Geys (Vrije Universiteit Brussel) onderzocht in zijn doctoraal proefschrift 'Proportional Representation, Political Fragmentation and Political Decision-Making: an Economic Analysis' de effecten van deze politieke fragmentatie op de kiesbeslissingen van het electoraat en de beleidsbeslissingen van de (lokale) overheid.

De eerste onderzoeksvraag peilt naar de invloed van fragmentatie op de beslissing van de kiezer om al dan niet te gaan stemmen. Een analyse van de opkomst bij de Vlaamse gemeenteraadsverkiezingen van 2000 toont aan dat fragmentatie een belangrijke invloed uitoefent. In gemeenten waar meer partijen deelnemen aan de verkiezingen blijkt de kiezer minder geneigd om zijn stem uit te brengen. Mogelijk meent de kiezer dat het gemeentebestuur dat tot stand zal komen meer afhangt van het coalitievormingsproces dan van zijn of haar stem.

In het stemlokaal wordt de kiezer opnieuw geconfronteerd met een vorm van fragmentatie: de partijlijsten met meerdere kandidaten. Bij de verkiezingen voor de Brusselse Hoofdstedelijke Raad van 1995 werden dezelfde kandidatenlijsten in diverse lay-outs aangeboden aan het electoraat. Het onderzoek toont aan dat de specifieke lay-out van de stembiljetten het kiesgedrag beïnvloedt: kandidaten die, door de lay-out van het kiesformulier, bovenaan of onderaan een kolom stonden, behaalden significant betere kiesresultaten.

In het tweede deel van het proefschrift analyseert Dr. Geys beleidsbeslissingen van de Vlaamse gemeentelijke overheden. Hieruit blijkt dat fragmentatie een duidelijke invloed heeft op het belasting- en het schuldbeleid van de Vlaamse gemeenten. Zo blijkt dat coalitiebesturen an sich sneller een gemeentelijke milieubelasting invoeren. De kans op invoering wordt echter kleiner naarmate het aantal partijen in de coalitie sterk toeneemt. In grotere coalities wordt het blijkbaar moeilijker om tot overeenstemming te komen over het te voeren beleid. Uit de analyse blijkt ook dat de schuldpositie van een gemeente significant beïnvloed wordt door de fragmentatie van het bestuur. Een analyse van de schuldgegevens van 296 Vlaamse gemeenten (periode 1977-2000) toont aan dat de schuldgroei het hoogst (of de afbouw van de schuld het traagst) is bij coalities bestaande uit twee partijen in vergelijking met regeringen van andere omvang.

De resultaten van het onderzoek tonen aan dat politieke fragmentatie een belangrijke invloed heeft op beslissingen van zowel het electoraat als van de overheid. Zowel vanuit wetenschappelijk als vanuit beleidsmatig oogpunt is dit belangrijk omdat het bijdraagt tot het inzicht in de werking van de parlementaire democratie in een context van proportionele vertegenwoordiging.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Dr. Benny Geys:
VUB - Department of Economics (MICE)
(Room 2C 144)
Pleinlaan 2
1050 Brussel
T.: 02 629 22 72
@: bgeys@vub.ac.be